

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балаларға табиғаттағы тәртіп ережелерін түсіндіру

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173504/

Отинбаева Нурила Сайлауовна

Түркістан облысы, Қазығұрт ауданы

«Күншуақ» бөбекжай балабақшасы ЖШС

Кіріспе: Табиғат — адам өмірінің ең маңызды бөлшегі, оның байлығы мен әсемдігі адамзатқа қуаныш, тыныштық сыйлайды. Алайда табиғаттың қазынасы жыл сайын бүлініп, экологиялық дағдарысқа ұшырап отырғанын көреміз. Балабақшадағы тәрбие мен білім беру процесінде табиғаттың сақталуы, оның тәртібі мен ережелерін ұстану өте маңызды. Әсіресе балабақшада табиғаттағы тәртіп ережелерін түсіндіру, оларды балалардың санасына сіңіру экологиялық мәдениетті қалыптастырудың басты негізі болып табылады.

1. Табиғаттағы тәртіп ережелері дегеніміз не?

Табиғаттағы тәртіп ережелері – бұл табиғатпен үйлесімді өмір сүру үшін адамның орындауға тиіс мінез-құлық қағидалары мен нормалары. Бұл ережелер қоршаған ортаға құрметпен қарауды, табиғаттың байлығын сақтау мен қорғауды, оның экологиялық тепе-теңдігін бұзбауды қамтамасыз ету мақсатында жасалады. Табиғаттағы тәртіп ережелері адамзаттың табиғатпен дұрыс қарым-қатынасын қалыптастыруға бағытталған. Балабақшада бұл ережелер балаларға табиғаттың заңдылықтары мен ережелерін түсіндіру арқылы тәрбиеленеді. Оларды бала ерте жастан табиғаттың тіршілік ету дағдыларымен таныстырып, табиғатқа деген жауапкершілікті сезінуге үйретеді. Бұл тәртіп ережелері балалардың экологиялық санасын қалыптастырып, олардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырады.

2. Табиғаттағы тәртіп ережелерін балабақшада түсіндірудің маңызы

Балабақшадағы экологиялық тәрбие балалардың қоршаған ортаға деген жауапкершілігін арттырып, табиғатты қорғауға белсенді қатысуын қалыптастырады. Табиғаттағы тәртіп ережелерін ерте жастан үйрету баланың санасында терең із қалдырады, табиғатқа деген құрмет пен сүйіспеншілікті оятады. Бұл тәртіп ережелері

балаларға табиғаттың әрбір құбылысының маңыздылығын және оны сақтап қалудың қажеттілігін түсінуге мүмкіндік береді.

Табиғаттағы тәртіп ережелерін түсіндірудің негізгі мақсаты — балаларға табиғатпен үйлесімді өмір сүруді, оның ресурстарын тиімді пайдалануды, табиғатқа зиян келтірмей өмір сүруді үйрету. Табиғаттағы тәртіп ережелерін білу және сақтау арқылы балалар экологиялық мәселелерге сезімтал болады, қоршаған ортаны қорғауға деген жауапкершілігін сезінеді.

3. Балабақшада табиғаттағы тәртіп ережелерін түсіндіру әдістері

Балабақшада табиғаттағы тәртіп ережелерін тиімді түсіндіру үшін әртүрлі әдіс-тәсілдерді қолдануға болады. Олар балалардың жас ерекшеліктеріне, қабылдау қабілетіне және қызығушылықтарына негізделіп таңдалады.

- **Ойындар мен әрекет арқылы:** Ойын – балалардың табиғатты қорғау ережелерін үйретудің ең тиімді әдісі. Ойын арқылы балалар табиғатқа деген сүйіспеншілікті қалыптастырып, қоршаған ортаны қорғаудың маңыздылығын түсінеді. Мысалы, «Қоқыс жинау» немесе «Өсімдіктерге қамқорлық» ойынын өткізу арқылы балалар қоқыс тастау мен өсімдіктерді күтіп-баптаудың қажеттілігін үйренеді.
- **Қарапайым практикалық тапсырмалар:** Балабақшада балаларға нақты тапсырмалар мен іс-шаралар ұсыну табиғатқа деген дұрыс қарым-қатынас қалыптастырады. Мысалы, ағаштар мен гүлдерді суару, құстарға жем салу, қоқыс жинау сияқты тапсырмалар балалардың экологиялық жауапкершілігін арттырады. Сонымен қатар, балалар бұл іс-әрекеттерді өздері жасап, табиғатты қорғауға белсенді түрде қатысады.
- **Әңгімелер мен суреттер арқылы:** Балабақшада табиғат туралы әңгімелер, ертегілер мен суреттер көрсету арқылы балаларға табиғаттың құндылығы мен оған деген қамқорлықтың маңыздылығын түсіндіруге болады. Мысалы, «Жануарлар мен өсімдіктерді қорғау» туралы ертегілерді оқып, балалар оларды жақсырақ түсінеді.
- **Табиғатқа серуендеу:** Табиғат аясында серуендер ұйымдастыру да балаларға тәртіп ережелерін түсіндірудің тиімді жолы. Балабақша балалары табиғатқа шыққанда, оларды қоршаған ортаға деген сүйіспеншілікпен таныстырып, сол жерде нақты ережелерді ұстануға үйретуге болады. Мысалы, табиғатта қоқыс тастамау, өсімдіктер мен жануарларды қорламау, суды лақтамау сияқты қарапайым ережелерді балаға көрсету арқылы оларды осы ережелерді ұстануға үйретуге болады.

4. Табиғаттағы тәртіп ережелерінің нақты мысалдары

Балабақшада табиғаттағы тәртіп ережелерін түсіндіру барысында нақты мысалдар

мен ережелер келтіру өте маңызды. Балаларға табиғаттағы тәртіп ережелерінің нақты мысалдары түсінікті әрі қызықты болуы тиіс.

- **Қоқыс сұрыптау:** Балаларға қоқысты сұрыптаудың маңыздылығын түсіндіру. Балабақшада қоқыс сұрыптау арқылы балалар пластик, қағаз, шыны секілді материалдардың қайта өңделетінін және оларды дұрыс сұрыптап, экологияға зиян келтірмей пайдалануға болатынын үйренеді.
- **Өсімдіктерді қорғау:** Балаларға өсімдіктерді күтіп-баптау, оларға зиян келтірмеу керек екенін түсіндіру. Бұл ереже балаларды табиғатқа қамқорлықпен қарауға тәрбиелейді.
- **Жануарларды қорғау:** Жануарлар әлемінің маңыздылығын түсіндіру және оларды қорғаудың қажеттілігін балаларға жеткізу. Балабақшада балаларды жануарлармен қарым-қатынас жасауға, оларға қамқорлық көрсетуге үйрету өте маңызды.

5. Қорытынды

Балабақшадағы табиғаттағы тәртіп ережелерін түсіндіру – экологиялық тәрбиенің негізі. Балалар ерте жастан табиғатпен үйлесімді өмір сүрудің, оның заңдарын құрметтеудің маңызды екендігін түсінеді. Табиғаттағы тәртіп ережелері балаларға тек экологиялық жауапкершілікті ғана емес, жалпы адамгершілік құндылықтарды да қалыптастыруға ықпал етеді. Балабақшадағы тәрбие мен білім беру арқылы балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін оятып, оларды болашақта табиғатты қорғауға белсенді атсалысатын азаматтар етіп тәрбиелеуге болады.

Пайдаланылған әдебиеттер

- 1.Құлшанова С Табиғатты қорғау. \\ Отбасы және балабақша. - 1993. № 6.
2. Керімбаева Р Табиғат. Бала. Тәрбие.\\ Отбасы және балабақша. - 1997. № 1 - 3
- 3.Жұмабекова Ф.И Көркемдік тәрбиені ұйымдастыру ерекшеліктері. \\ Бақшадағы көркемдік тәрбие.
- 4.Есеналина Н.Т. «Экологиялық тәрбие көзі-халықта» атты оқу әдістемелік құралы, 2004.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.